

EXTRACTO DA PROGRAMACIÓN DE 4º DA ESO

1. OBXECTIVOS.

COMPETENCIAS CLAVE:

- a) Competencia en comunicación lingüística (CCL).
- b) Competencia plurilingüe (CP).
- c) Competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñaría (STEM).
- d) Competencia dixital (CD).
- e) Competencia persoal, social e de aprender a aprender (CPSAA).
- f) Competencia cidadá (CC).
- g) Competencia emprendedora (CE).
- h) Competencia en conciencia e expresión culturais (CCEC).

OBXECTIVOS DA MATERIA E COMPETENCIAS BÁSICAS.

OBX1. Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.

OBX2. Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.

OBX3. Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.

OBX4. Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.

OBX5. Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.

OBX6. Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.

OBX7. Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.

OBX8. Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.

OBX9. Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita como de recepción crítica.

OBX10. Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.

RELACIÓN DOS OBXECTIVOS E AS COMPETENCIAS.

Obxectivos da materia	Competencias clave							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7	1-4			3	1			1-2-3
OBX8	1-4					1		1-2-3-4
OBX9	1-2	2	1-2		5			
OBX10	1-5	3		3	3	1-2-3		

2. MATERIAIS DIDÁCTICOS

Libro de texto: *Lengua Castellana y Literatura 4º ESO* Vicens Vives (Edición en bloques).

Documentos e recursos elaborados ou facilitados polo docente tanto textos fotocopiados como diversos materiais da Aula Virtual.

Temporalización

Os cinco bloques de contido establecidos para esta etapa aparecen concretados nesta proposta didáctica para 4º de ESO en oito unidades didácticas.

1º Trimestre:

1. Texto argumentativo. Dividiremos esta unidade en dúas partes: a primeira será mais breve porque consistirá en recordar os coñecementos que teñen sobre a materia; na segunda, intentaremos que o alumnado redacte as características que ofrecen diversos textos argumentativos (tema, tese, estrutura, probas e razoamentos e trazos lingüísticos) para que, unha vez aprendidas, sexan quen de elaborar as súas propias argumentacións xa que é a base de moitos xéneros textuais (artigos de opinión, editoriais, debates, ensaios, anuncios publicitarios e outros) que veremos ao longo do curso.
2. Literatura do século XVIII: Ocuparémonos dos diversos xéneros literarios da época do Neoclasicismo, deténdonos no ensaio, na fábula e na comedia moratiniana. Aproveitaremos a figura de Feijoo para facer unha comparativa entre a superstición e a época actual cas noticias falsas. Coa lectura das fábulas repasaremos os mecanismos de cohesión. O alumnado transformará unha fábula do século XVIII nun conto moderno. Aproveitaremos tamén a lectura tanto de obras de temática xuvenil das que darán o seu argumento como de obras da época estudada.
3. A palabra e a oración: A palabra e as oracións (simple e subordinada adxectiva) serán o obxecto de estudo desta unidade: a palabra (os seus constituíntes, a forma e a función) e as oracións. Mediante a observación e transformación de enunciados, afondaremos na relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple e na relación da subordinada adxectiva co seu antecedente.

2º Trimestre:

4. Romanticismo *versus* Realismo. Esta unidade didáctica dedicárase ao estudo das características do Romanticismo fronte ás características do Realismo. O docente proporcionará ao alumnado unha escolma de textos que evidencien os trazos máis relevantes dos dous movementos e mostras significativas da produción artística de escritores/as destacados/as. Cada alumno escollerá unha lectura breve dun autor/a romántico/a para resumila oralmente aos compañeiros e, tras a súa lectura e análise, argumentará por qué pertence a ese movemento. Outra posibilidade consistirá en traballar fragmentos de textos realistas en grupo e expoñer as súas conclusións relativas as súas características.

De novo, a lectura de obras contemporáneas ou románticas e realistas levarán o pracer da lectura e aos comentarios das mesmas.

5. Textos periodísticos e publicitarios: Aprenderán a diferenciar os distintos textos periodísticos, pero centrarémonos na análise dos trazos da reportaxe e do texto publicitario. Baixo o estudo da reportaxe preténdese o achegamento a temáticas diversas actuais, temáticas transversais, en ocasións, descoñecidas por o alumnado. No caso da publicidade, abordaremos o concepto de publicidade, os estereotipos e valores que manexa, a súa finalidade, a interrelación de códigos (lingüístico, visual e auditivo), etc. xa que a mensaxe persuasiva está permanentemente presente nas nosas vidas: crea e fomenta hábitos, modela actitudes e case sempre deforma a realidade. A influencia da publicidade sobre o individuo nunha sociedade de consumo está fóra de toda dúbida e os nosos adolescentes se deixan influenciar pola mesma.
6. Modernismo e Vanguardismo. Serán pequenos grupos de traballo quen elabore un tema, explicando e identificando as principais características formais e temáticas da literatura modernista ou dun movemento vangardista e tomando como exemplo un autor/a concreto/a. O docente pode propoñer unha antoloxía de textos. O proxecto será exposto en formato audiovisual.

3º Trimestre:

7. Variedades dialectais do español. Afondaremos nos trazos propios das variedades dialectais do español de dentro e fora da península, mediante a análise das características lingüísticas presentes en textos, obras literarias e cancións. Abordaremos tamén os prexuízos lingüísticos.
8. Esta unidade didáctica está dedicada ao estudo das principais manifestacións literarias do século XX, xunto cos seus autores e autoras máis representativos/as. Nas primeiras sesións, o docente proporcionará ao alumnado as claves interpretativas máis relevantes da literatura contemporánea, así como os recursos que lles permitirán achar información específica ao respecto, pois o alumnado escollerá un autor, lerá unha obra súa e indagará sobre o contexto, as características literarias, as obras e os personaxes dese autor ou autora recoñecido do período, para trasladar a súas reflexións e expoñelas en clase os compañeiros.
De novo, a lectura individual é necesaria para aportar as súas vivencias.

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN

En cada avaliación, ponderaranse dúas variables:

a) Proba/s escrita/s. Realizaranse polo menos dúas probas escritas por avaliación.

b) Traballos na clase e tarefas na casa e na clase, segundo táboas de indicadores (rúbricas, escalas de valoración, etc.) nos que se terá en conta a participación tanto do traballo individual, coma en parellas ou grupal con adecuación ás normas de cortesía lingüística. Valoraranse os traballos e exposicións individuais e en grupos e un control de lectura (oral ou escrito) dunha obra obrigatoria.

Os traballos ou tarefas obrigatorios para a súa entrega ou corrección no 1º TRIMESTRE serán:

- Redacción de textos argumentativos.
- Transformar unha fábula do século XVIII nun conto moderno.
- Ler un libro de temática xuvenil entre unha selección dada pola profesora.
- Boletíns de exercicios (actividades do libro de texto e actividades de textos fotocopiados pola docente).
- Resumen oral ante os compañeiros dunha lectura breve dun autor/a romántico/a ou realista e argumentar por qué pertence a ese movemento.

No 2º TRIMESTRE:

- Traballar fragmentos de textos realistas en grupo e expoñer as súas conclusións relativas as súas características e trazos máis relevantes.
- Análise dos trazos da reportaxe con temáticas diversas actuais.
- Análise dun texto publicitario.
- Ler un libro de temática xuvenil entre unha selección dada pola profesora.
- Boletíns de exercicios (actividades do libro de texto e actividades de textos líricos románticos).
- Exposición da elaboración dun tema, que recolla as principais características formais e temáticas da literatura modernista ou dun movemento vangardista, tomando como exemplo a un autor/a concreto/a.

E no 3º TRIMESTRE:

- Análise das características lingüísticas presentes en textos, obras literarias e cancións.
- Exposición das reflexións do alumnado tras escoller a un autor do século XX, ler algunha unha obra súa e indagar sobre o seu contexto.
- Ler un libro de temática xuvenil entre unha selección dada pola profesora.
- Boletíns de exercicios (actividades do libro de texto e actividades de textos teatrais).

Na nosa materia ofertamos, en cada trimestre, a lectura de obras optativas (unha ou dúas por trimestre) ou un traballo escrito dunha desas obras, voluntario, obtendo un 1 punto máis. Estas lecturas están relacionadas cas épocas literarias que esteamos traballando nese trimestre.

Para a obtención da cualificación de cada avaliación, a ponderación efectuarase segundo a nota media das probas escritas, a que se lle engadirá a nota do control da lectura obrigatoria e a/s nota/s de traballos e tarefas.

A media matemática das dúas probas escritas que se realicen no trimestre constituirá o referente básico sobre o que se achará a cualificación. A media das probas escritas suporá o 80% da nota da avaliación e o 20% restante, outorgaráselle aos traballos, lecturas e tarefas.

O alumnado superará a materia en dous supostos:

- 1.- Ten avaliación positiva nas tres avaliacións.
- 2.- A media entre as tres avaliacións, aplicando o redondeo, é igual ou superior a 5.

En xuño obteremos a nota da avaliación parcial do curso que consistirá na media das cualificacións das tres avaliacións. Os/as alumnos/as non aprobados poderán presentarse a unha proba final dos contidos do curso antes do 21 de xuño. E os aprobados poderán subir a nota con traballos nesas últimas semanas de curso.

4. SISTEMA DE RECUPERACIÓN

Os/As alumnos/as que non alcancen o aprobado nas notas parciais das tres avaliacións deberán realizar actividades ou probas de recuperación semanas despois da avaliación correspondente. Se a finais do curso a nota media non alcanza o 5, presentaranse a un exame final en xuño.